

(здійснення повноважень) в межах компетенції з додержанням процедури оформлення цих рішень.

Список використаних джерел:

- 1) Рішення Великої Палати Верховного Суду від 22 жовтня 2019 р. у справі №911/2129/17 – //Рішення в ЄДРСП – <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85743713>.
- 2) Борисова В. И. Теории сущности юридического лица //Очерки права компаний: сборник статей / Харьков : ЧП «ЭКУС», Сообщество «Цивилистическая платформа», 2019, – 408 с.
- 3) Мусин В. А. Одночленные корпорации в буржуазном праве // Правоведение, 1991. №4.
- 4) Пушкін О., Селіванов В. Відносини підприємництва і правовий статус їх суб'єктів. Право України. 1994. №5–6.
- 5) Красько И. Некоторые проблемы теории юридических лиц и их прикладное значение (классификация, корпоративные права, ответственность участников) //Предпринимательство, хозяйство и право. 1998. №10.
- 6) Кравчук В. Засновник – підприємство – сутність взаємовідносин. Право України. 1998, №8.
- 7) Вінник О. Ключові поняття корпоративної конфліктності //Предпринимательство, хозяйство и право. 2000, №2.
- 8) Ефимов А. В. Стейкхолдерская концепция управления юридическим лицом. Актуальные проблемы российского права. 2019, №5, с.129. –

Гетьманцева Н. Д.,

доктор юрид. наук, професорка, в. о.
завідувачки кафедри приватного права
Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича

Процьків Н. М.,

кандидат юридичних наук, доцентка
кафедри приватного права Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича

НОВІ КОНТУРИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В умовах посилення глобалізаційних процесів та динамічного проникнення інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання, цивільне пра-

по як галузь права, не може ігнорувати стрімкий розвиток нових технологій, не дивлячись на ту обставину, що «в цілому ЦК України продовжує зберігати значення стрижневого акту в тій частині вітчизняної системи законодавства, яка регулює приватноправові відносини» [1, с. 40].

У світі 200 незалежних держав, тисячі різних культур і мов. Та цифрові технології, що спричинили четверту індустріальну революцію, не знають кордонів. Світ входить в нову індустріальну еру, яку характеризують такі стрімкі темпи розвитку, яких ще не знало суспільство.

Україна, як і більшість країн, що стимулюють розвиток цифрової економіки формує відповідну базу, стратегію, яка ставить за мету формування сприятливих умов для розбудови інформаційного суспільства з ринковою економікою ... та створення широких можливостей для задоволення потреб і вільного розвитку особистості ...[2]. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. №386-р апелює такими дефініціями як: електронна демократія, електронна економіка, електронна культура, інформаційна інфраструктура тощо. На фоні такої загальноосвітньої тенденції необхідне адекватне розуміння того, що відбувається, переосмислення тієї мети і зацікавлені цивільного права як галузі, які становлять основу її правового регулювання. Тому необхідно заново поставити ряд загальних питань, відповіді на які, здавалося, здаються самі по собі зрозумілими.

В умовах розвитку інформаційного суспільства необхідно врахувати ті чинники, які природньо властиві цивільному праву, як галузі: предмет, метод, функції, принципи правового регулювання тощо, «без яких неможливо створювати право і вдосконалювати правове регулювання» [3, с. 12].

Як будуть реагувати на «цифрову епоху» цивільні відносини, що засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Сьогодні питання постає не в тому, чи вплинуть так звані революційні зміни, викликані цифровими технологіями, на цивільні відносини, а в тому, як саме вони на них відіб'ються. Адже глобалізаційні процеси, що зумовлюють запровадження цифрових технологій, створюють нове середовище для правового регулювання і потребують відповідних законодавчих рішень. Та попри все звісно одне: розвивається нова модель взаємовідносин у сфері майнових і особистих немайнових прав, яка несе в собі як нові виклики так і відповідні загрози. Розвиток цифрових технологій, пов'язаний з формуванням нової етики, нової моралі у взаємовідносинах між людьми, що породжує не

тільки ряд правових, але й морально-етичних проблем, тому це є величезним викликом для правової системи в цілому.

Необхідно зауважити, що цифрові технології не повинні впливати будь-яким чином на ті концептуальні засади і підвалини, які склалися історично і несуть спадкоємність в цивільне право як галузь.

Постає питання: чи зможе цивільне законодавство шляхом суттєвих і корінних змін захистити права суб'єктів цивільних правовідносин? Однозначно звісно одне: цифрові технології змінять характер взаємовідносин між людьми у реалізації майнових і немайнових прав, змінять «цивільний ландшафт», що призведе до зміни всіх сфер суспільного життя в цілому.

За останнє десятиліття цифрові технології змінили спосіб ведення бізнесу в різних галузях. Розвиток цифрових технологій забезпечив нові рівні ефективності майже у всіх галузях. В 2016 році міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) було створено комітет для напрацювання міжнародного стандарту з технологій блокчейн. Блокчейн дозволяє автоматизувати транзакції, не використовуючи при цьому третю сторону; є розподіленою системою консенсусу і довіри; являє собою інфраструктуру, що забезпечує підтвердження автентичності. Всі операції здійснюються в одному середовищі і їх можна з легкістю відстежити, перевіривши відповідні адреси, має ознаку незмінності і стійкості відомостей, що означає неможливість змінити або видалити записи, забезпечує доступ до реєстру будь-якого суб'єкта.

Ще більшого визнання отримали цифрові підписи. Наприклад, будь-які електронні підписи компанії Eversign мають відповідати чітким вимогам щодо безпеки, які передбачені американським та європейським законодавством. Потужність цифрових підписів є очевидною, адже цифрові підписи, додані до документа, забезпечують його безпеку, оскільки його неможливо скопіювати. Безпека – головний пріоритет Е-контракту. Через цифрові підписи вітчизняні, національні та міжнародні суб'єкти договорів можуть на полегшених умовах укласти договір та прискорити процес його підписання. Технологія змінила спосіб управління контрактами та їх архівування. Реалізація цифрових підписів дозволяє партнерам знати, що їх контрагент має новітні технології, коли справа доходить до оформлення контракту.

Набирає відповідної актуалізації, в цифрову епоху, і захист особистих немайнових прав. Це пояснюється обсягом тієї інформації, яку особа самостійно викладає, насамперед, в мережу Інтернет, і збором та систе-

матизацією підприємствами, установами, організаціями бази даних громадян як суб'єктів господарювання. Проте існують відповідні проблеми в аспекті того, яку інформацію вважати переданою власне самою особою для обробки персональних даних. Проблема носить принциповий характер, і її вирішення потребує нових законодавчих підходів. Необхідне не латання дірок, а конкретні кроки щодо удосконалення цивільного законодавства, прийнятого з урахуванням законодавчих норм тих галузей, що закономірно підпадають під вплив норм цивільного права і навпаки.

Цифрові технології не могли зачепити відносин, що виникають з приводу результатів інтелектуальної діяльності та засобів індивідуалізації товарів, робіт, послуг, юридичних осіб. Адже в умовах розвитку цифрових технологій, що зумовлюють цифрову економіку, стратегічними є питання захисту інтелектуальної власності, оскільки захист останньої стимулює розвиток патентної активності суб'єктів цивільних правовідносин.

Незважаючи на ту обставину, що сьогодні велика увага приділяється проблемам правової охорони інтелектуальної власності та її охорона набуває ролі одного з найважливіших чинників політико-економічних відносин та економічної безпеки як в середині кожної розвиненої країни, так і в міжнародних відносинах[4], звісно одне, що встановлені у Цивільному кодексі України способи захисту прав на результати інтелектуальної діяльності, в умовах цифрової економіки, потребують подальшого удосконалення в частині спрощення авторам самої процедури результатів інтелектуальної власності. Адже «наявність сучасної, міжнародної визнаної системи інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого економічного та соціального розвитку будь – якої держави. Охорона інтелектуальної власності сприяє використанню та подальшому розвитку винахідницьких і творчих талантів та досягнень, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічний стан...» [4], тому для реалізації ідеї створення більш ефективної системи управління інтелектуальною власністю потрібні не тільки відповідні обчислювальні потужності, а й виражені, в економічному плані, законодавчі рішення.

Сучасний період суспільного розвитку, на яких відбивається система реформ політичного, економічного, соціального характеру, потребує адаптування правових проблем, які будуть виникати з однієї сторони при використанні цифрових технологій з урахуванням переваг у економічному сенсі, з іншої – гарантування за допомогою всього цивільно-правового інструментарію ефективного захисту для реалізації майнових і особистих

немайнових прав. Не останню роль в цьому повинна відігравати держава, завданням якої, в особі законодавчих органів, є формування нових цивільно-правових конструкцій таким чином, щоб вони закономірно могли співвідноситися (поєднуватися) з базовими елементами механізму цивільно-правового регулювання, тобто в законодавчому процесі необхідно використовувати виважену парадигму балансу і гнучкості.

Список використаних джерел:

- 1) Кузнецова Н. С. *Перспективи розвитку приватного права в контексті європейської інтеграції в Україні. Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, Харків, 25 трав. 2018 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : ХНУВС, 2017. 376с.* 2) *Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від від 15 травня 2013 р. № 386-р. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>* 3) Борисова В. І. *Базові принципи цивільного права України. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, Харків, 25 трав. 2018 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : ХНУВС, 2017. 376с.* 4) Костюченко О. М. *Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_4487*

Гусаров К. В.,

доктор юрид. наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Правові відносини, зокрема врегульовані нормами цивільного права, потребують постійного оновлення у зв'язку з необхідністю правового